

بررسی مفهوم عضو مندرج در ماده ۵۶۳ قانون مجازات اسلامی جدید و وظیفه تعیین آن در قوانین کشور و منابع فقهی

دکتر حسین مختاری

کارشناس پزشکی بخش معاینات اداره کل پزشکی قانونی اصفهان (سازمان پزشکی قانونی ج.ا.ایران)

دکتر سیداحمد حسینی

کارشناس پزشکی بخش معاینات اداره کل پزشکی قانونی اصفهان (سازمان پزشکی قانونی ج.ا.ایران)

دکتر کامران بغوری

کارشناس پزشکی بخش معاینات اداره کل پزشکی قانونی اصفهان (سازمان پزشکی قانونی ج.ا.ایران)

چکیده

سال ۱۳۹۲ قانون مجازات اسلامی جدید ابلاغ گردید. براساس ماده جدید ۵۶۳ این قانون برای اعضاء فرد ديه کامل در نظر گرفته است. این ماده علاوه بر اعضاء ظاهری به اعضاء داخلی نیز تسری یافته است. در مورد اعضاء ظاهری با مشکل عمده ای مواجه نیستیم ولی اعضاء فرد داخلی که ديه کامل دارند چه اعضایی هستند. بعبارتی از بین رفتن کدام قسمت داخلی واجد ديه کامل است. بخصوص که بعضی از اعضاء داخلی مانند طحال فاقد عملکرد هستند و یا عملکرد مهمی ندارند و پزشکان قانونی برای از بین رفتن آنها قایل به ديه کامل نیستند. اما چه کسی باید اعضا فرد و زوج مورد نظر این قانون را تعیین نماید. در این میان چهار گروه دخیل هستند، فقها، تدوین کنندة های قانون، قضات و پزشکان قانون، از کدام یک از این گروه چهارگانه باید بخواهیم که مصادیق عضو را مشخص نماید. برای مثال به این پرسش که طحال عضو فرد داخلی است یا خیر چه کسی باید پاسخ بدهد. در نظریه مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضائیه به تاریخ ۹۳/۲/۲۹ این وظیفه بعهدة کارشناس گذاشته شده است. از طریق مصاحبه با فقها، بررسی رساله های فقهی، دایرة المعارفهای فقهی و جستجوی اینترنتی و بررسی قوانین کشور و منابع پزشکی مطالعه انجام گردید. در بررسی و مطالعات انجام شده متوجه شدیم که اعضاء مورد نظر در ماده ۵۶۳ هنوز مشخص نشده است زیرا اولاً این قانون در سال ۱۳۹۲ ابلاغ شده و فرصت کافی برای تعیین مصادیق همه موارد وجود نداشته است و ثانیاً تعیین مصداق جدا از اصل است. قفیه اصول را بررسی می نماید و نظر می دهد تا کتون اعضاء مورد نظر این ماده مشخص نشده است. از سویی قضات برای صدور رأی و پزشکان قانونی برای صدور نظریه کارشناسی نیاز دارند که بدانند اعضاء مشمول این ماده کدامند. قفه براساس عرف عام است. برای مثال براساس فقه ماهی بی پولک حرام است لیکن تعیین نوع ماهی بی پولک با کارشناس این رشته است (به قول حضرت آیت اله مکارم شیرازی بعهدة ماهیگرانی است که سالها این کارشان بوده است) در این مورد نیز تعیین مصداق به عهدة پزشکان کارشناس است اما این امر نیاز به ساز و کار دارد. یعنی سازمان پزشکی قانونی هیأت کارشناسی تشکیل دهد که مشخص نمایند اعضاء مورد نظر این قانون کدامند و در آینده نیز چنانچه شبهه ای بوجود بیاید این هیأت پاسخگو باشد.

کلید واژگان : عضو فرد - عضو زوج - عضو ظاهری - عضو داخلی - ديه اعضاء